

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра дизайну

ЕТНОДИЗАЙН /
ETHNO DESIGN

ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

Київ 2025

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор: Аліна СЛІВІНСЬКА, кандидат філософських наук, доцент, магістр дизайну, доцент кафедри дизайну.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри дизайну 03 листопада 2025 р., протокол № 5.

Рецензенти:

Руслана БЕЗУГЛА, доктор мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну,

Ростислав БОБРЕНКО, кандидат педагогічних наук, ст. викладач кафедри графічного дизайну Київської національної академії керівних кадрів культури і мистецтва.

**ЕТНОДИЗАЙН /
ETHNO DESIGN**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Етнودизайн» підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України зі спеціальності:

022 Дизайн <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf> (від 13.12.2018 р. № 1391) і призначена для студентів бакалаврату ДТЕУ усіх форм навчання, галузі знань 022 Культура і мистецтво, освітньої програми «Дизайн» підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Етнودизайн» є формування концептуального осмислення витоків та сутності етнودизайну, набуття системи спеціальних знань з етнودизайну, оволодіння методами стилізації, здатності до трансформації й удосконалення навичок композиційної побудови, використання кольору у процесі розробки об'єктів етнودизайну та професійних навичок втілення здобутих знань і навичок у власних творчих дизайнерських проєктах.

Завданням вивчення дисципліни «Етнودизайн» є оволодіння змістом базових категорій і понять та функції, методів та особливостями трендів сучасного етнічного дизайну; засвоєння суттєвих ознак етнічних стилів та особливостей їх становлення; опанування навичок аналізу етнокультурних джерел та адаптації їх до сучасного дизайну та розуміння семантики етностилю та його ролі в дизайні; засвоєння навичок використання елементів українського декоративно-ужиткового мистецтва у дизайнерських рішеннях; оволодіння методами стилізації, цитування, наслідування, синтезу та дифузії; формування навичок інтегрування елементів національної культури у об'єкти дизайну, створення дизайн-продуктів із урахуванням національної ідентичності та оволодіння інструментами роботи з орнаментальними композиціями та етнічними мотивами; формування здатності формувати авторський стиль на основі етнокультурної спадщини.

Предметом дисципліни є етнокультурні коди, трансформовані у функціональні та естетичні форми дизайну, методи створення авторських дизайнерських проєктів на основі етнокультурної спадщини.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перед вивченням навчальної дисципліни у студентів мають бути розвинуті наступні компетентності:

Знання:

- теоретичних основ і практичних прийомів дизайн-проектування,
- функціонально-планувальних та естетичних особливостей середовища;
- змісту базових категорій і понять історії мистецтва та дизайну;
- історичних передумов формування мистецтва та дизайну;
- сутності, цілей і функцій мистецтва і дизайну;
- особливостей основних видів та жанрів мистецтва;
- суттєвих ознак стилів мистецтва та дизайну;
- загальні принципи створення продуктів дизайн-діяльності і творів мистецтва.

Вміння:

- аналізувати твори мистецтва та дизайну за стильовими ознаками;
- використовувати прийоми та навички стилістичного аналізу творів мистецтва і дизайну в контексті сучасних візуальних комунікацій;
- розрізняти і порівнювати стилі мистецтва і дизайну в культурно-історичному контексті;
- аналізувати та гармонізувати взаємодію форми, кольору та простору; організовувати візуальне середовище засобами композиції та кольору;
- інтегрувати мистецькі засоби у сучасний дизайнерський продукт;
- здійснювати проєктно-пошукову діяльність від ескізних рішень до робочої документації з подальшим авторським супроводом.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Етнодизайн» «забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою: «Дизайн» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>		
1	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності.	1-15
2	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	1-15
4	Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.	1-15
5	Здатність працювати в команді.	1-15

6	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	1-15
7	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	1-15
8	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	2-15
9	Здатність зберігати та примножувати культурно мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	2-15
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</i>		
1	Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну.	2-15
2	Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну	2-15
3	Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.	1-15.
4	Здатність застосовувати навички проєктної графіки у професійній діяльності.	
5	Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проєктній діяльності.	2-15
6	Здатність застосовувати у проєктно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).	2-15
7	Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для створення об'єктів дизайну.	1-15
8	Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.	2-15

11	Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.	2-15
12	Здатність оцінювати результати дизайн-проектів через призму естетичних і функціональних критеріїв, адаптуючи їх до факторів зовнішнього (культурного, ринкового) та внутрішнього (технологічного) середовища.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області дизайну та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.	1-15
2	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.	2-15
3	Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.	2-15
4	Визначати мету, завдання та етапи проектування.	2-15
5	Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.	2-15
6	Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.	2-15
7	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.	2-15
8	Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.	1-15
9	Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання.	2-15
10	Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.	1-15

11.	Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.	1-15
13	Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.	1-15
14	Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.	2-15
15	Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках	1-15
18	Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.	2-15
19	Розробляти та представляти результати роботи у професійному середовищі, розуміти етапи досягнення успіху в професійній кар'єрі, враховувати сучасні тенденції ринку праці, проводити дослідження ринку, обирати відповідну бізнес-модель і розробляти бізнес-план професійної діяльності у сфері дизайну.	2-15
20	<i>Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайн-діяльності, застосовувати управлінські та економічні методи</i>	2-15

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Етнодизайн в сучасній системі наук

Етнодизайн — галузь дизайну, що ґрунтується на використанні етнокультурних традицій, символів, орнаментів, матеріалів та технологій у сучасних дизайнерських практиках. Об'єкт — дизайн як система художньо-проектної діяльності; предмет — етнокультурні коди, трансформовані у функціональні та естетичні форми. Витоки — пошук національної ідентичності, актуалізація культурної спадщини, інтеграція традицій у сучасні технології, процеси глобалізації. Складові — стилістичні ознаки, декоративні елементи, колористика, матеріали, технології; функції — естетична, комунікативна, ідентифікаційна, меморіальна, адаптивна. Етнодизайн в системі наук — перетин дизайну, культурології, етнології, мистецтвознавства. Актуальність — формування національного бренду, розвиток креативних індустрій, збереження культурної пам'яті через дизайн, виклики та пріоритети в контексті глобалізації.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 5 [с. 127-129].

Додатковий: 11 [с. 12-14].

Інтернет-ресурси: 75, 87.

Тема 2. Витоки української культури. Культура Київської Русі

Трипільська культура — одна з найдавніших землеробських цивілізацій на території України (IV–III тис. до н.е.); поселення, орнаментована кераміка, символіка спіралі, кола, ромба як знаків космосу та родючості; культ матері-землі, обрядовість, статуетки богинь плодючості. Кімерійці та скіфи на території України. Язичництво як світоглядна та культурна система. Стародавня культура східних слов'ян. Слов'янські культурні джерела — структура міфологічного простору язичництва: опозиції «свій» і «чужий» світ, «добрі» і «погані» сторони світу; сакральність порогу, вікна, розподіл простору в домі («краща» і «гірша» частини); символіка чисел — «сім», чергування «тричотири»; коло як знак захисту; курганний обряд; кольорова символіка сторін світу; світове дерево, космічні знаки; уявлення про душу і тіло, сімейне коло; слов'янський пантеон, зображення божеств; язичницький культ, календар, обряди, символи. Сакральна культура Київської Русі. Прийняття християнства (988 р.). Синтез язичницьких і християнських традицій. Храмове будівництво (Софія Київська, Десятинна церква). Мозаїки та фрески як провідні форми релігійного мистецтва. Іконопис. Розвиток книжкової мініатюри. Поєднання світського і священного у культурі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 [с. 290-291], 4 [с. 253-254].

Додатковий: 16 [с. 5-65], 23 [с. 32-38, 95-103].

Інтернет-ресурси: 83.

Тема 3. Культура України в XVI–XVIII ст. : розвиток архітектури, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва

Мистецькі школи України XVI–XVII ст. — розвиток іконопису, монументального живопису, гравюри (дереворити і мідерити) та книжкової графіки; братські школи та друкарні як осередки художньої культури; видання Федоровича, поява скоропису як характерного стилю письма; формування професійних майстерень. Українське бароко — поєднання національних традицій із європейськими впливами; рококо, архітектура храмів у стилі бароко (Собор Святого Юра у Львові, Києво-Печерська лавра), громадські та палацові споруди; структура і символіка традиційного українського храму; дерев'яне зодчество — унікальні дерев'яні церкви Карпат (спадщина ЮНЕСКО). Художнє мистецтво XVII–XVIII ст. — парсуна як перехідна форма від іконопису до портрету; народна картина «Козак Мамай» як культурний код українців; декоративність, символіка образу. Філософська спадщина — Григорій Сковорода: «Сад божественних пісень», концепти «філософії серця» та «спорідненої праці» як основа української духовної традиції.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с. 127-129].

Додатковий: 20 [с. 15-220], 21 [с. 88-96], 23 [с. 263-290], 24 [с. 67-129], 31 [с. 306-376], 33 [с. 6-9], 38 [с. 227-257].

Інтернет-ресурси: 49, 50, 53, 57, 76, 79, 80, 83, 90.

Тема 4. Етнографічні дослідження в Україні другої половини XIX – початку XX ст.

XIX століття — формування нової національної ідентичності в мистецтві та літературі; розвиток романтизму та реалізму; творчість Тараса Шевченка як синтез художника і поета. Національне відродження; розвиток історичних і археологічних студій; потреба збереження народної культури. Перша хвиля етнографії (кінець XIX ст.): В.Б. Антонович (1834–1908) — історик, археолог, етнограф; Х.К. Вовк (1847–1918) — антрополог, етнограф, праці «Антропологічні особливості українського народу», «Етнографічні особливості українського народу» (1916). Початок XX ст.: М.Ф. Біляшівський (1867–1926) — старе українське скло, вишивання; Д.М. Щербаківський (1877–1927) — виставки декоративного мистецтва; Ф.Л. Ернст (1891–1942) — концепція «українське мистецтво»; В.Л. Модзалевський (1882–1920) — «Малоросійський родословник», «Малоросійський гербовник». Дослідники мистецтва та орнаменту: М.Ф. Сумцов (1854–1922) — писанки; Г.Г. Павлуцький (1861–1924) — орнамент; О.П. Косач (1877–1945) — орнаментика («Атлас к трудам III археологического съезда», 1878); У.А. Боданінський (1877–1938) — кримськотатарська культура.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 [с. 145-147], 4 [с. 186-188].

Додатковий: 9 [с. 12-200], 11 [с. 22-38].

Інтернет-ресурси: 54, 74, 79, 95.

Тема 5. Семіотика етнодизайну. Українські символи і знаки.

Символ у системі орнаменту — знакоподібне утворення з багатозначними смислами; джерела — первісна культура, розвиток абстрактного мислення. Знакові системи — піктографія, знаки та символи як основа візуальної комунікації; класифікація знаків за Ч. Пірсом — індекси, ікони, символи; семантика за Ч. Моррісом — відношення знака до об'єкта. Узагальнена символіка геометричних фігур — коло, трикутник, квадрат, хрест, свастика, спіраль; ідеї космічного порядку, циклічності часу, гармонії світу. Рослинні символи, антропоморфні мотиви, предмети, літери і слова. Знакові системи вишивки рушника та предметів народного мистецтва. Кримськотатарська народна символіка.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 [с. 145-147], 4 [с. 186-188].

Додатковий: 12 [7-12] 14 [с. 11-210], 21 [с. 106-109], 26 [с. 10-249].

Інтернет-ресурси: 40, 48.

Тема 6. Орнамент як феномен і код культури

Традиційні види орнаментів. Структура орнаменту — мотив, рапорт. Ознаки орнаменту — несамотійність, стилізація мотивів, ритмічність; принципи — симетрія, ритм, пропорційність. Особливості розташування орнаменту на традиційних виробах, класифікація орнаментів за способом побудови (стрічковий, сітчастий, вазонний, розетковий). Поєднання різних видів орнаментів і мотивів у композицію оздоблення виробу. Взаємозв'язок композиції оздоблення з формою, конструкцією, матеріалом, призначенням виробу. Площинний та об'ємний види орнаменту. Колірна гармонія композицій. Український орнаментальний код — геометричні композиції. Семантичний аналіз орнаменту — розуміння культурної спадщини, основи сучасної інтерпретації традицій у дизайні предметного середовища. Декоративна, комунікативна, магічна функції. Орнамент доби Київської Русі — синтез язичницьких і християнських елементів. Орнамент в гаптуваннях бароко. Орнаменталізм в роботах українських авангардистів 1920-х — умовність форми, ритм як основа композиції (роботи В. Кричевського, О. Повстяного, М. Саєнка).

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3 [с. 83-88, 103-104, 139-141, 240-244], 4 [с. 92-95, 264-266].

Додатковий: 16 [с. 10-67], 17 [с. 15-123], 31 [с. 414- 432], 32 [с. 46-55, 83-95, 104-109, 144-149].

Інтернет-ресурси: 40, 48, 57.

Тема 7. Декоративно-ужиткове мистецтво як джерело етностилу

Декоративно-ужиткове мистецтво — синтез естетичної та утилітарної функцій; поєднання декоративного оздоблення та ужиткового призначення предметів. Функції виробів — обрядові, побутові, святкові, інтер'єрні; символіка

кольорів — червоний (життя, енергія), чорний (земля, родючість), білий (чистота), синій (вода, небо), зелений (рослинистість, оновлення). Українська національна спадщина Осередки декоративного мистецтва в Україні. Розвиток різних видів декоративного мистецтва: дерева, скла, кераміки: мистецтво текстилю (вишивка, костюм, вибійка, батик). Розвиток килимарства, декоративної тканини, гобелена, вишивки, батика в Україні. Писанкарство, витинанка, розпис на склі, бісероплетіння, вироби з кістки, рогу, лози.

Галичина, Буковина, Закарпаття — художнє ткацтво, килимарство, вишивка з геометричними та рослинними мотивами, гончарство, різьблення по дереву, металеві прикраси. Волинь, Поділля — рушники з червоно-чорною гамою, стрічкові орнаменти, ткацтво, плетіння, гончарство. Наддніпрянщина — петриківський розпис, декоративне малярство, вишивка з багатою символікою, дерев'яні меблі, різьблення. Полтавщина — центр петриківського розпису, вишивка білим по білому, гончарство з полив'яними виробами, декоративні кахлі. Чернігівщина — геометрична вишивка, стримана колористика, деревообробництво, металеві вироби. Полісся — ткацтво, плетіння з природних матеріалів, оберегові мотиви у вишивці, глиняні вироби. Слобожанщина — багатоколірна вишивка з рослинними орнаментами, гончарство, декоративні кахлі, карбування. Південь України — килимарство, ткацтво з яскравими кольорами, таврійський розпис з морською тематикою, гончарство, деревообробництво. Крим — кримськотатарське мистецтво: різьблення по дереву, інкрустація, металеві вироби, ювелірні прикраси, кераміка з геометричними та рослинними мотивами, орнаментальний текстиль.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 3 [с. 7-16].

Додатковий: 7 [с. 138-149], 9 [с. 121-236], 10 [с. 289-292, 350-364], 13 [с. 21-264].

Інтернет-ресурси: 52, 53, 54, 55, 56, 87.

Тема 8. Українські декоративні розписи: традиції та сучасні інтерпретації

Петриківський розпис — українське декоративно-орнаментальне малярство ХІХ–ХХІ ст.; народні майстрині Тетяна Пата, Надія Білокінь, Параска Павленко, Ірина Пилипенко; стилістичні ознаки, колористика, композиційні схеми: вертикаль, горизонталь, діагональ, «вісімка», геометричні форми — коло, квадрат, овал; формально-сюжетні рішення — «бігунець», «гілка», «букет», «вазон», «килим», «пейзаж», «жанрова композиція»; символіка мотивів — «дерево життя» у формі «вазону», або як елемент «нескінченної стрічки». Творчість Марії Примаченко — казковий світ образів, фольклорні джерела, фантастичні звірі, орнаментальність, яскраві контрастні кольори. Самчиківський розпис — декоративність, сюжетність, орнаментальні мотиви, натхнення колядками та казками; рослинні, орніто-, зооморфні елементи; берегова функція. Таврійський розпис — традиція просторового та ужиткового оздоблення на Миколаївщині; морська, рослинна, тваринна тематика, зображення морської фауни, хвиль, човнів, маяків; колористика — відтінки синього; техніка — відсутність перехідного мазка. Сучасні дизайнерські

продукти — адаптація традиційних розписів у графічному, предметному та цифровому дизайні; інтеграція з брендингом, візуальною комунікацією, інтер'єрними рішеннями.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 3 [с. 145-147], 4 [с.92—95, 113-115, 116-118].

Додатковий: 9 [с.198-236], 32 [с.160-165], 33 [с.8-31, Іл.], 35 [с.4-49].

Інтернет-ресурси: 41, 55, 59, 60, 79, 88.

Тема 9. Прикладні дослідження в етнодизайні

Значення передпроектних досліджень у процесі етнодизайну; джерела інформації — писемні пам'ятки, музейні експонати, артефакти, малюнки, картини, етнографічні альбоми, журнали, книги, фотографії, фрески, скульптурні та рельєфні зображення, ярмарки, виставки, зустрічі з майстрами; методи дослідження — аналіз літератури, робота в музеях, експедиції, вивчення речових пам'яток; проблема міфотворчості та викривлення автентичності у відтворенні традиційного середовища; види та форми обробки інформаційного матеріалу — систематизація, класифікація, аналітична обробка; значення автентичності та збереження мистецького спадку у формуванні сучасних дизайн-концепцій.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 2 [с. 29-39].

Додатковий: 15 [с.25-123].

Інтернет-ресурси: 41, 42, 45, 68, 72, 77.

Тема 10. Аналіз традиційних та сучасних виробів етнодизайну

Передпроектний аналіз аналогів і прототипів виробів етномистецької та етнокультурної діяльності і його рівні. Морфологічний рівень — форма, пропорції, матеріал, ритм. Композиційний рівень — організація елементів, гармонія, колір, пропорційність, архітектонічність, симетрія, асиметрія, контрасти, домінанти, акценти. Семантичний рівень — знаки, символи, культурні коди, орнаментальні структури, світоглядні принципи. Інтеграція трьох рівнів як основа адаптації етнокультурних традицій у сучасному дизайні, збереження і трансформація національної ідентичності, формування стилю.

Список рекомендованих джерел:

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 2 [с. 29-39], 3 [с. 145-147], 4 [с.92-95, 113-115, 116-118].

Додатковий: 21 [с.88-109], 25 [с. 12-45], 34 [с. 6-39, 46-191], 39[с.12-23].

Інтернет-ресурси: 62, 84, 91, 92, 93, 94.

Тема 11 Розробка концепції використання етнічних мотивів на основі прототипу: методи

Концептуальний підхід до використання етнічних мотивів у дизайні — основа формування стильових властивостей об'єкта; стилізація національних першоджерел — парафраз, декоративна переробка природних аналогів,

умовність форми, спрощення зі збереженням характерних ознак; методи стилізації — аналогій (зміна контуру, силуету), трансформації (перетворення об'ємної форми на площинну, деформація, гротеск), асоціацій (графічні та колористичні рішення), комбінування (комбінаторика), формалізації (геометризація, абстрактні плями, спрощення колірної гами); методи інтерпретації — орнаментологічний, культурно-символістичний, гіперболізація форми, інтерпретація технік, символів, знаків, еклектико-евристичний підхід; ієрархічна лінійка форм — від простих традиційних елементів до складних асоціативних рішень із багаторівневими кодами; експериментальне моделювання — пошук оптимальних форм, корекція помилок, відбір еталонних взірців, свобода формотворення, перехід кількості в якість, значення для розвитку етномистецьких традицій та формування сучасного етнодизайну.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2 [с.261-273].

Додатковий: 25 [с. 12-28], 34 [с.46-191], 39 [с.12-56].

Інтернет-ресурси: 62, 84, 91, 92, 93.

Тема 12 Етнодизайн в українському авангарді. Традиції національної культури як джерела художньої творчості українських авангардистів

Український авангард як художній феномен початку ХХ століття; періодизація розвитку (1909–1924 рр.), філософсько-естетичне підґрунтя, формування національної специфіки; перша хвиля авангарду — футуризм братів Бурлюків, кубізм у пластиці О. Архипенка, кубофутуризм О. Богомазова, супрематизм К. Малевича; друга хвиля — активізація українських мистецьких об'єднань (АХЧУ, АРМУ, ОСМУ, УМО, ОММУ, «Жовтень»), розвиток агітаційно-масового мистецтва, виробничого мистецтва, сценографії; спорідненість авангардного мистецтва з народною творчістю, іконописом, бароковою культурою; Михайло Бойчук — засновник неовізантизму, бойчукізм як синтез академічного та народного мистецтва, вплив на учнів і послідовників (В. Седляр, С. Колос, М. Касперович), відродження килимарства, гобелену, емалі; Георгій Нарбут — творець української книжкової графіки, «Українська абетка», «Малоросійський гербовник». Розвиток геральдичної графіки, екслібрису, обкладинок журналів, формування школи української графіки на основі барокових традицій; значення авангарду для формування національної художньої ідентичності та інтеграції європейських модерністських течій у контекст української культури.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с. 41-69, 84-121].

Додатковий: 17 [с.11-234], 18 [с. 45-125], 22 [с.124-156], 28 [с.92-108, 229-255, 263-275, 328-333], 29 [с. 71-73], 30 [с.42-47,78-82, 97-102,113-114, 119-123], 31 [с. 405-409], 32 [с. 247-255], 37 [с. 120-`34].

Інтернет-ресурси: 58,61, 66, 80, 85.

Тема 13. Етнодизайн і трансформації традицій у мистецьких практиках другої половини ХХ ст.

Друга половина ХХ століття в українському мистецтві — поєднання соцреалістичних канонів із прагненням зберегти національну ідентичність; «зшаровайчення» культурної традиції як наслідок ідеологічного тиску; кераміка: художньо-мистецька спадщина «Софійської гончарні» та майстерні Ніни Федорової — синтез народної кераміки і експериментальних методик; шістдесятники — спроби створення гармонізованого урбаністичного середовища через рустикальні мотиви; розвиток монументально-декоративної кераміки 1960–1990-х років, символи й персоніфікації природних явищ, міфологічних образів у роботах Г. Севрук, О. Рапай, Є. Богач; декоративний живопис у кераміці, панно для готелю «Русь» та штаб-квартири ЮНЕСКО; монументальне мистецтво (В. Зарецький, Г. Зубченко, А. Горська, Г. Марченко, Г. Синиця); тканні вироби - решетилівська фабрика (Л. Товстуха, Н. Бабенко), графіка другої половини ХХ ст. — книжкова і станкова графіка, проекти пам'ятних знаків, творчість Г. Якутовича (ілюстрації до «Тіней забутих предків», «Захара Беркута»), О. Данченка, В. Голозубова — орнаментальні мотиви, бордюрні обрамлення, стилізація під народне килимарство; значення етнодизайну цього періоду для збереження традицій у нових художніх формах.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с.6-34].

Додатковий: 6 [с.12-123], 10 [с.273-368], 28 [с.229-275].

Інтернет-ресурси: 45, 46, 55, 58, 64, 65, 67, 68, 69, 73, 81.

Тема 14. Сучасний етнодизайн

Графічний дизайн. Використання етнічних мотивів при створенні фірмових стилів. пакування, книжковий дизайн. Дизайн шрифтів. Віталій Мітченко (1947), Василь Чебаник (1933-1925) РУТЕНІЯ - графіка української мови Розвиток шрифтового дизайну у ХХ ст.: В. Хоменко, В. Харик, В. Чебаник та проект «Рутенія». Сучасні тенденції та цифрові технології у шрифтовому проєктуванні: нові гарнітури, інтеграція історичних форм. Втілення ідей національного шрифтового дизайну в сучасному графічному та цифровому етнодизайні. Предметний дизайн, дизайн середовища. Спорідненість етнодизайну з концепціями «альтернативного», «зеленого» або екодизайну, «повільного» дизайну. Етнодизайн як напрям, що поєднання традиційних образно-символічних форм національної культури з сучасними технологічними можливостями, забезпечення гармонізації середовища життєдіяльності та підтримки духовних цінностей. Екологічний підхід у дизайні - орієнтація на довготривалість, простоту, ненав'язливість, естетичність, функціональність, екологічну чистоту, відповідність принципам сталого розвитку. Етнічне відродження, зв'язок із прагненням суспільства до усвідомлення самотності, збереження культурних традицій, інтеграції екологічних принципів у дизайн-практику. Точки перетину: природні матеріали, zero-вейст, сталий розвиток, локальність.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с. 6-34, 84-110].

Додатковий: 9 [с. 164-197], 34 [с.6-39], 36 [с.14-186].

Інтернет-ресурси: 43, 44, 47, 51, 64, 70, 82, 86, 94.

Тема 15. Етнодизайн як інструмент трансляції національної пам'яті, подолання травматичного досвіду та формування образу незламності

Естетичні та етичні категорії в етнодизайні. Цінності в етнодизайні. Етнодизайн — медіум національної пам'яті та інструмент комунікації спільнотної незламності; традиційні коди — «дерево життя», берегиня, хрест, колористика червоного й чорного, синьо-жовтого, матеріали глина, дерево, текстиль як носії сенсу; Голодомор і сталінський терор — меморіальна семіотика, зернина як знак життя, чорний як колір втрати, свічка як ритуальний маркер; колоніальна і постколоніальна травма — деколонізація шрифту, орнаменту, простору, реституція локальних мотивів; депортація кримських татар — тамга, орнаментика кримськотатарської вишивки й різьби як коди пам'яті, знаки відриву та повернення; Чорнобиль — екологічна семантика, метафори крихкості й очищення, прозорі та перероблені матеріали, етика репрезентації; Помаранчева революція і Революція гідності — громадянська символіка, стрічки, горизонтальні композиції площ, маркери солідарності; окупація Криму і частини Донбасу — дизайн спротиву, топографія відчуження, інструменти документування і цифрової пам'яті; війна з росією — тактична візуальність, оберегові мотиви, інфографіка взаємодії, брендинг незламності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5 [с.122-131].

Додатковий: 9 [с. 176, 181-182, 199-203], 10 [с. 364-368], 23 [с.263-290], 28 [с. 229-255, 263-275], 34 [с.6-39, 46-191], 36 [с.67-186].

Інтернет-ресурси: 51, 63, 65, 71.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони та нормативні акти:

1. Наказ Міністерства культури України від 12.02.2018 № 105 Про затвердження національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України (зі змінами) URL: <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/natsionalnyy-perelik-elementiv-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchyny-ukrainy/>

Основний:

2. Даниленко В. Я. Дизайн: підруч. / В. Я. Даниленко. Х.: ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Декоративно-ужиткове мистецтво : словник / Міністерство освіти і науки України, Львівська академія мистецтв, кафедра історії і теорії мистецтва; Я. П. Запаско (кер. авт. кол.) та ін. Львів: Афіша, 2000. Т. 1 А-К. 364 с.
4. Декоративно-ужиткове мистецтво : словник / Міністерство освіти і науки України, Львівська академія мистецтв, кафедра історії і теорії мистецтва; Я. П. Запаско (кер. авт. кол.) та ін. Львів: Афіша, 2000. Т. 2 Л–Я. 400 с.
5. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: зб. ст. / за заг. ред. М. І. Яковлєва; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т пробл. сучас. мистецтва. Київ: Фенікс, 2012. 257 с.

Додатковий:

6. Борисова О. Про мозаїки Києва. Київ: Видавничий дім "Атена", 2025. 304 с. (мозаїки 1960-1980 pp)
7. Боряк О. Ткацтво в обрядах та віруваннях українців (середина ХІХ — початок ХХ ст.). — К.: Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 1997. — 192 с.
8. Буйських Ю. Колись русалки по землі ходили. Жіночі образи української міфології. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 320 с.
9. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Книга 1 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.
10. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення : колективна монографія. Книга 2 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 268с.
11. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
12. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. — К.: Довіра, 2006. — 703 с.

13. Китова С. Полотняний літопис України. Семантика орнаменту українського рушника. Черкаси: Брама, 2003. 223 с.
14. Клеон О. Кради як митець. Креативні "фішки", про які тобі ніхто не розповість. / пер. Г. Литвиненко. Харків. Видавництво «КСД», 2024. 160 с.
15. Кульчицька А. Орнамент трипільської культури і українська вишивка ХХ ст. / упоряд. і ред. В. М. Трипачук. Львів, 1995. 71 с.
16. Василь Кричевський: орнаментні композиції: альбом / передм. М. Р. Селівачов, А. О. Пучков; упоряд. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 312 с.
17. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ ст.: монографія / Ольга Лагутенко. Київ: Грані-Т, 2006. 240 с.
18. Лесняк В. Відтворення шрифтової спадщини: 40 оригінальних шрифтів / Володимир Лесняк; переклала з рос. Наталя Мацибок-Стародуб. Київ: ArtHuss, 2020. 160 с.
19. Макаров А. М. Світло українського бароко. К.: Мистецтво, 1994. 288 с.
20. Михайленко В. С., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К.: Каравела, 2004. 304 с.
21. НАРБУТ. Студії. Спогади. Листи [Реконструкція знищеного 1933 року "Нарбутівського Збірника"] / Упорядник С. Білокінь. К.: Родовід, 2020. 408 с.
22. Попович М. В. Нарис історії культури України. К.: «АртЕк», 1998. 728 с.
23. Пучков А. Український архітектурний стиль. Візії, модули, століття Родовід 2025. 276 с.
24. Samara T. Design Elements: Understanding the rules and knowing when to break them - A Visual Communication Manual, Third Edition. Rockport, 2020 320 p.
25. Словник символів культури України За загальною редакцією В.П. Коцура, О.І. Потапенка, М.К. Дмитренка. К. Міленіум 2002. 260 с.
26. Скуратівський В. Т. Місяцелік : Укр. нар. Календар. К.: Мистецтво, 1992. 208 с.
27. Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ: Видавництво Фенікс, 2017. 480 с.
28. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: від модернізму до трансформації (1921–1962). — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 150 с.
29. Столярчук Н. Український авангард: навч. посіб. / Наталія Столярчук. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 176 с.
30. Українська культура: лекції за редакцією Дмитра Антоновича / упор. С. В. Ульяновська; вст. ст. І. М. Дзюби; перед. сл. М. Антоновича. Київ: Либідь, 1993. 592 с.
31. Українська народна творчість у поняттях міжнародної термінології (примітив, фольклор, аматорство, наїв, кітч...). Колективне дослідження/

- Відп. ред. М. Селівачов. К.: Музей Івана Гончара і фірма "Родовід" 1995. 328 с.
32. Українське народне мистецтво. Живопис: [альбом] / упоряд.: Б. С. Бутник-Сіверський (керівник) [та ін.]; редкол.: В. І. Заболотний [та ін.]. Київ: Мистецтво, 1967. 183с.
33. Удріс-Бородавко Н. Графічний дизайн з українським обличчям. Київ: ArtHuss, 2023. 204 с.
34. Харченко О. В. Мистецтво петриківського розпису: навч.-метод. посіб. / О. В. Харченко, Н. О. Горшкова-Кандаурова. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 72 с.
35. Чебанік В. Графіка української мови. Рутенія / Василь Чебанік, Аліна фон Ерцен-Глерон, Анжеліка Корнієнко. К.: 2024. Громадська ініціатива #інфоВАРТА, ТОВ «Видавництво АДЕФ-Україна». 192 с.
36. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні. 1910–1930. Пам'ять, за яку варто боротися Фабула, 2021 р. 234 с.
37. Шкляр С. П. Історія європейської архітектури: Відродження та бароко: навч. Посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 259 с.
38. Universal Principles of Design, Updated and Expanded Third Edition: 200 Ways to Increase Appeal, Enhance Usability, Influence Perception, and Make Better Design Decisions (Rockport Universal)
- Інтернет-джерела:**
39. Акчуріна-Муфтієва Н. Традиційна символіка кримськотатарської народної орнаментики та її використання в сучасному етнодизайні / Молодь і ринок. - 2010. - № 11. - С. 158-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2010_11_35
40. Архів наукового журналу «Народна творчість та етнологія» .Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського НАН України 1965-2025 рр. URL: Народна творчість та етнологія, 1957 рік URL: <https://surl.lt/gapusd>
41. Архів журналу «Народне мистецтво» Київ: Вид-во Народне Мистецтво, 1999 -2006 рр. URL: Народне мистецтво (1997)
42. Бренд сучасного вишитого одягу Etnodim. URL: Etnodim
43. Брендінгова агенція Гра. URL: GRA Agency
44. Ганжа П. Таємниці українського рукометла. К: Мистецтво, 1996. 193 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014063>
45. Григорій Синиця - галерея творів. URL: <https://surl.li/rdufrz>
46. Дизайнер Богдан Гдаль. URL: Богдан Гдаль
47. Електронна бібліотека «Культура України» Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого URL: Електронна бібліотека "Культура України"
48. Енциклопедія українознавства в 2–х томах / Гол. Ред. В. Кубійович; Наук. т-во ім. Шевченка.– Мюнхен; Нью-Йорк: Молоде життя. Т. 1. Ч. 1 : Вступ (Заг. Відомості про Україну); Фізична географія і природа; людність; етнографія; мова, 1949. 368 с.; Т. 1. Ч. 2: Історія; право; культура;

- література, 1949. С. 369–800.; Т. 1. Ч. 3: Просторове мистецтво; театр, музика, танок; кіно, фото, радіо; наука, освіта, виховання; Видавництва і преса; бібліотеки, архіви, музеї; народне господарство; Суспільство; охорона здоров'я; Військо, 1949. С. 801–1230. URL: <http://litopys.org.ua/encycl/eui.htm>
49. Енциклопедія українознавства в 2-х томах. Т. II. Ч. 1–11: словникова частина / Гол. ред. В. Кубійович; Наук. т-во ім. Шевченка. Мюнхен; Нью-Йорк: Молоде життя, 1955–1995 (словникова частина). URL: <http://litopys.org.ua/encycl/euii.htm>
50. Естетика графічного спротиву та шрифт на службі національної й релігійної ідентичності – інтерв'ю з дизайнером О. Чекалем URL: Естетика графічного спротиву та шрифт на службі національної й релігійної ідентичності - РІСУ
51. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007 .Т. 1 : Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / [Архипова Є., Боньковська С., Бурдо Н. та ін.] ; редкол. тому: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. 2010. 476 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2010/ist.dek.myst.pdf>
52. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. Т. 2 : Мистецтво XVII-XVIII століття / [Білоус Л., Боньковська С., Герус Л. та ін.]; редкол. тому: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. 2007. 333с. URL: https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2007/idm_2.pdf
53. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. - Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. Т. 3 : Мистецтво XIX століття / [Білоус Л., Боньковська С., Голод І. та ін.] ; редкол. тому: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. 2009. 344 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2009/ist.dek.myst.pdf>
54. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007 - Т. 4 : Народне мистецтво та художні промисли XX століття / [Білоус Л., Боньковська С., Герус Л. та ін.] ; редкол. тому: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. 2011. 363 с. URL: <https://lnk.ua/mNBBrnx3NG> (вишивка (художня майстерня Н.Давидової (1912), 1920-ті- Укркустторг, Союз-Кустар (Полтавщина), школа-майстерня в Опішні, решетілівська майстерня, мережа кооперативних вишивальних артилей, 30-ті- Київське товариство «Текстиль-експорт», надомництво, курси, школи-майстерні, 20-ті –

- майстри ескізи Г.Собачко, Є.Пшеченко, 30-ті – вироби В.Болсунова, А.Бушен, Г.Цибульова та Ніфонтова, Г.Павленко, П.Глущенко, П.Власенко (квіти, птахи), Гуцульщина, с.Яворів (сливові, черешневі тощо узор), космацька вишивка, артілі 40-50-х – Г.Павленко, П.Глущенко, кераміст З.Охримович, П.Власенко, художниці А.Мороз, А.Бушен (Салют), А.Кулик, 60-80-ті –сорочки, формоутворююча ф-ція в одязі, Полтавщина (Опішня, Решетилівка, Великі Сорочинці), «білим по білому» О. Великодна і О.Василенко – с.13-46, ткацтво (матерали, техніки, асортимент, регіональні особливості, майстерні, артілі) - с.47-70, килимарство (регіони, типи зображень, 60-ті – утворення спеціалізовані фабрики на осн. артілей, решетилівська фабрика (Л. Товстуха, Н.Бабенко), 1995-1996 проєкт відродження кримського килима (Мамут Чурлу), Н.Саєнко, С. Ганжа) – с. 71-90, вбрання – 91-100, художня обробка шкіри – с.101-118, гончарство – с.119-160, художня обробка металу – с. 161-182, декорування зброї – с. 183-194, художнє різьблення по дереву - с. 195-218, плетіння з рослинних матеріалів – с. 219-232, витинанки – с.233-256, хатнє малювання – с.257-278, станкове малювання – с. 279-292, писанкарство – с.293-298, іграшка - с. 299-324)
55. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) [та ін.] ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. Т. 5: Мистецтво XX – початку XXI століття. 2016. 546с. URL: <https://surl.li/zhxcvzn>
56. Запаско, Я. П. Пам'ятки книжкового мистецтва : каталог стародруків, виданих на Україні / Я. П. Запаско, Я. Д. Ісаєвич. – Львів: Вища школа: Кн. 1 1574-1700. 1981. 136 с. Кн. 2. Ч. 1: 1701-1764.: 1984. 131 с.: Кн. 2. Ч. 2: 1701-1764. 1984. 128 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0001014>
57. Кара-Васильєва Т. Нові підходи до історії українського мистецтва XX сторіччя / МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. 2006. Вип. 3. С. 145-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mist_2006_3_19
58. Івашко, Олена. Таврійський розпис: повернення із забуття // Уряд. кур'єр : [інтернет-версія]. – 2020. – 3 жовт. URL: Таврійський розпис: повернення із забуття - Урядовий Кур'єр
59. Клочко Д. Квіткова діва українського авангарду. URL: Квіткова діва українського авангарду | Україна | Dwutygodnik
60. Клочко Д. Український авангард і народне мистецтво. 27.01.2023. URL: <https://pen.org.ua/ukrayinskyj-avanhard-i-narodne-mystectvo>
61. Клочко С. В. Методи стилізації природних форм у графічному дизайні / С. В. Клочко, О. В. Мазніченко. // Технології та дизайн. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_3_17
62. Кондель-Пермінова Н. Виклики війни: трансформації в архітектурі та дизайні України. Збірник наукових праць СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО, 2022 (18), с. 27–42 URL: <http://sm.mari.kiev.ua/article/view/269659>

63. Корчевська-Цехош О. 30 культових об'єктів українського дизайну, 25 серпня, 2021 URL: <https://telegraf.design/30-kultovyh-ob-yektiv-ukrayinskogo-dyzajnu/>
64. Косів В. М. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945–1989 років: символи, образи, стилістика: дис. д-ра наук: 17.00.07. Київ 2019. 645 с. URL: Косів В. М. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945–1989 років: символи, образи, стилістика
65. Логвиненко Б. та ін. Василь Кричевський. Придумати український модерн URL: <https://surl.lt/azmdtv>
66. Моляр Є., Крутенко Н. Лабораторія Ніни Федорової: колір — бичача кров URL: Лабораторія Ніни Федорової: колір — бичача кров | Your Art
67. Музей Івана Гончара. URL: Музей Івана Гончара
68. Музей шістдесятництва. URL: Мистецтво
69. Мультидисциплінарна студія Yakusha. URL: Victoria Yakusha
70. Національний музей Голодомору-геноциду. URL: Національний музей Голодомору-геноциду
71. Національний музей декоративного мистецтва України. URL: Національний Музей Декоративного Мистецтва України
72. Огнєва Л. Перлини українського монументального мистецтва на Донеччині. – Івано-Франківськ: Лілея, 2008. – 52 с. URL: <https://surl.lu/ntyfys> (Віктор Зарецький, Галина Зубченко, Алла Горська, Геннадій Марченко і Григорій Синиця, Донецьк і Маріуполь, 1965-67 pp)
73. Олійник М. Студії української орнаментики Ольги Косач: наукові та міжкультурні зрізи джерельної бази. Народна творчість та етнологія, 2021, 4 (392), 94–109. URL: <https://surl.li/uxvjvc>
74. Пономаревська О. Концепції етнодизайну: наративи досліджень та їх упровадження в дизайн-освіту / Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. - 2023. Вип. 19. С. 68-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2023_19_15
75. Прибега Л. В. Дерев'яні церкви Українських Карпат – до світової спадщини / Л. В. Прибега // Праці Центру пам'яткознавства. 2012. Вип. 22. С. 74-85.
76. Проект «Автентична Україна» URL: <https://authenticukraine.com.ua/>
77. Проект «Бібліотека Українського мистецтва». URL: Бібліотека українського мистецтва
78. Проект «Велика українська енциклопедія» URL: Велика Українська Енциклопедія (статті Українські символи: Гаврилишина Н. А. Україна: етнографічна мозаїка. URL: <https://vue.gov.ua/Україна: етнографічна мозаїка>; Вечерський В. В. Бароко українське. URL: <https://vue.gov.ua/Бароко українське>; Гаврилишина Н. А. Декоративно-ужиткове мистецтво України. URL: <https://vue.gov.ua/Декоративно-ужиткове мистецтво України>; Етнографічні дослідження кін.19-поч.20 ст.: Гаврилишина Н. А. Боданінський, Усеїн Абдурефійович. URL: <https://vue.gov.ua/Боданінський, Усеїн Абдурефійович; Вечерський В. В.>

- Ернст, Федір Людвігович. URL: <https://vue.gov.ua/Ернст, Федір Людвігович>; Вечерський В. В. Пещанський, Володимир Павлович. URL: <https://vue.gov.ua/Пещанський, Володимир Павлович>; Герус Л. М. Біляшівський, Микола Федотович. URL: <https://vue.gov.ua/Біляшівський, Микола Федотович>; Пучков А. О. Павлуцький, Григорій Григорович. URL: <https://vue.gov.ua/Павлуцький, Григорій Григорович>; Ходак І. О. Щербаківський, Данило Михайлович. URL: <https://vue.gov.ua/Щербаківський, Данило Михайлович>; Український розпис: Білокінь, Надія Аврамівна. URL: <https://vue.gov.ua/Білокінь, Надія Аврамівна>; Чуднівесь А. С. Петриківський розпис. URL: <https://vue.gov.ua/Петриківський розпис>; Укр. дизайн поч. 20 ст.: Кравченко Я. О. Бойчук, Михайло Львович. URL: <https://vue.gov.ua/Бойчук, Михайло Львович>; Вечерський В. В. Губернського земства будинок у Полтаві. URL: <https://vue.gov.ua/Губернського земства будинок у Полтаві>
- 79.Проект «До друку (знакові видавничі осередки України)» URL: До друку | Chytomo (Друкарня Києво-Печерської лаври (XVII-XVIII ст), Острозька друкарня (XVI ст.), «Рух» (1917-1932), «Час» (1908-1920), “Сяйво” у Києві (1913-1914, 1918-1920, 1925-1930)
- 80.Проект фонду *ІЗОЛЯЦІЯ* «SOVIET MOSAICS IN UKRAINE» URL: <https://sovietmosaicsinukraine.org/ua/>
- 81.Проект «Шрифтова Абетка української ідентичності» URL: Шрифтова абетка української ідентичності
- 82.Проект «У пошуках ідентичності» URL: У пошуках ідентичності (Відео Що таке комеморативні практики? , Що таке ідентичність?, Національна пам’ять та її складові, Що таке релігійне мистецтво?, Зміст релігійного мистецтва в часи Київської Русі і його вплив на сучасну ідентичність, Зміст українського релігійного барокового мистецтва і його вплив на сучасну ідентичність, Український художній спадок: Василь Єрмилов (Харків), Український художній спадок: Давид Бурлюк (Херсонщина), Регіональна ідентичність та етнічне походження: як вони презентуються через мистецтво?, Роль історичної та культурної спадщини у формуванні ідентичності, Символи об’єднують)
- 83.Рублевська Н., П’єх Р. Декоративна пластика в етнодизайні: композиція і стилізація як інструменти візуальної ідентики. Науковий огляд № 4(103), 2025 URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2732> (трансформація об’ємної форми в площинну графіку)
- 84.Рудзицький А. Я хочу робити й більше нічого я не хочу. Василь Седляр / Артур Рудзицький. Київ: Саміт-книга, 2020. 240 с. URL: «Я хочу робити й більше нічого я не хочу...» Василь Седляр - Артур Рудзицький - Тека авторів - Читиво
- 85.Студія MAKHNO. URL: Українська студія дизайну та архітектури ■ MAKHNO

86. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації: монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 240 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/glob.pdf>
87. Технологія петриківського розпису: сучасні тенденції: навчально-методичний посібник/Упорядники В.А. Яковлева, О.О. Вовченко–Кривий Ріг:ЗВО «КДПУ», 2019.–70с. URL: <https://surl.lu/uegnwt>
88. Хмельовська О. Як змінився книжковий дизайн в Україні за 30 років, 8 травня, 2023. URL: Як змінився книжковий дизайн в Україні за 30 років
89. Щербаківський В. Українське мистецтво = L'art de l'Ukraine : [в 2 ч.] / [авт.: В. Щербаківський, Д. Щербаківський]. - Львів ; Київ : [б. в.], 1913 - 1926. Ч. 1 : Деревляне будівництво і різьба на дереві – 1913. – 62 с., Ч. 2 : Буковинські і галицькі деревляні церкви, надгробні і придорожні хрести, фігури і каплиці – 1926. – 62 с. URL: <https://surl.lu/esaf1>
90. Юрченко І. Методика використання мотивів архітектурного декору львівської сецесії в сучасному дизайні меблевих виробів / Народознавчі зошити. серія мистецтвознавча. - 2014. - № 5. - С. 1021-1026. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaZo_2014_5_25
91. Юрченко І.А. Методика втілення етномистецьких традицій в дизайні сучасних предметних форм. Фортифікації. 2024; Випуск 20. С.141-148. URL: <https://surl.li/cerygu>
92. Юрченко І. А. Спеціальні підходи та методи формотворення дизайн-об'єктів на основі етнокультурних традицій / Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2014. № 8. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2014_8_10
93. Youtube канал «Alex Korchevski» графічного та діджитал дизайнера Олександри Корчевської-Цехош URL: Alex Korchevski - YouTube
94. Youtube канал «Батьки-засновники» - подкаст Українського Радіо. URL: Батьки-засновники #ІсторіяУкраїни - YouTube